

Narodila jsem se roku 1938 na západním Slovensku v obci Záhorská Ves v okrese Malacky. Tam žili samí slušní Romové, měli svoje políčka, pěstovali si brambory, chovali zvířata. Měli jsme vlastní domek, zahrádku se slepicemi, prasetem a také kus pole, na kterém jsme pěstovali zeleninu. Bylo nás šest sourozenců.

Za války patřila naše obec pod maďarský zábor. Nemohli jsme chodit do vesnice, protože nás mlátili maďarští četníci, byli moc zlí. Po nějaké době jsme od nás raději utekli do Jakubova. Ale i tam přišli Němci a byli tam dlouho. Znásilňovali ženy, byla to hrůza. Matky ze strachu maskovaly svoje dcery, aby jim Němci nic neudělali. Když pak přišli Rusové, o moc lepší to nebylo, také se vrhali po ženských a ty před nimi utíkaly. Když začaly boje, skrývali jsme se ve sklepech u sedláků v Jakubově a po okolních lesích, od léta až přes zimu, když se bojovalo. Otec za války zemřel při železničním neštěstí v Komárně a s ním také moje sestřenice a strýc. Mají hrob v Komárně.

V roce 1951, když mi bylo třináct, jsme přišli na Moravu. Nejprve Studénka, potom Třinec a nakonec Ostrava. Brzo po příchodu do Česka se stala hrozná věc, zemřela nám maminka. Zůstali jsme sirotci. Moje sourozence si rozebrali příbuzní a většina z nich se vrátila na Slovensko. Já jsem zůstala v Česku sama. Od třinácti nebo čtrnácti let jsem pracovala, pak jsem si našla chlapce a v osmnácti jsem měla první dítě. Celkem jsem vychovala šest dětí, tři kluky a tři holky.

Po válce do Ostravy přicházelo plno Romů ze Slovenska, tehdy to bylo ale jiné. Práce byla pro každého, stačilo jen chtít. Manžel dělal na šachtě a různě po stavbách. Já jsem také dělala na stavbách, budete se divit, jako ženská jsem dělala i na výkopech. Pracovala jsem dlouho v Celulózce na Paskově. Manžel zemřel, když mu bylo padesát, brzy po revoluci. Děti se odstěhovaly a já jsem už dlouho sama v bytě 2+1. Uklízím si tu, udržuji si to tu hezké. Děti za mnou jezdí, často mě navštěvují. Chtěly si mě vzít k sobě domů, ale já jsem nechtěla. Od malička jsem zvyklá postarat se o sebe, nechtěla bych nikomu překážet.

Tady na Zárubku bydlím už 27 let. Byt jsme dostali ještě od národního výboru na konci sedmdesátých let. Předtím jsem bydlela na Gagarinově náměstí. Měli jsme dostat byt v panelácích u pivovaru, ale nechtěla jsem se vzdát domácích zvířat, což by bylo v paneláku podmínkou. Také se mi do paneláku se moc nechtělo, byla jsem zvyklá na domek. Takže pak jsme dostali byt na Zárubku. Tady bylo možné mít hned za domem zahrádku.

Když jsme se sem nastěhovali, bylo to tu jako v pohádce. Přes chodbu bydlela učitelka, sedávali jsme se sousedkami po večerech před domem a povídali si. Pěstovali jsme si zeleninu, kytky, chovali jsme kravky, slepice a krůty. Tehdy tu ještě nebydleli žádní Romové, jen my a po nás Kotlárovi. Podél silnice stávaly tenkrát malé dřevěné domky, takzvané fiňáky, byla tady mlékárna, hospoda, obchod. Domky byly pěkné, upravené. Lidé z celé Ostravy sem chodívali o nedělích na procházky. Děti chodily pořádně do školy, psaly úkoly a dobře se učily. O prázdninách jsme jezdili celá rodina škodovkou, takovou tou velkou jakoby sanitkou, stanovat na Ostravici. Kamarádili jsme se s bílými, děti se vyučily. Dva moji synové mají bílé nevěsty, Češky, ty mají dnes dobrou práci, jeden syn má Maďarku.

V polovině osmdesátých let tady nastal přelom. Bílí se začali stěhovat pryč, dostávali byty v panelácích. Finské domky u cesty se zbouraly, nevím proč, byla to škoda. Asi proto, že hodně starých obyvatel domků poumíralo a začali se do nich stěhovat Romové. Bylo to ještě za komunistů. Od té doby to jde z kopce. Obchody pozavírali. Zbylé baráky jsou zničené, je tu nepořádek. Romské neplatiče, co je nechťeli dávat do paneláků, nacpali sem. Hlavně ze zbytku Slezské Ostravy. Dříve jsme mohli pracovat, kde jsme chtěli, dnes je práce k nesehnání. Ani vyučení ji neseženou, třeba moje vnučka je vyučená kuchařka, a shání práci už dlouho. Jednu dobu byly všechny moje děti na podpoře. I přesto, že vypadají dost bíle. Byla to hrůza. Hodně lidí tady chodí na haldy hledat železo a to pak vozí do sběru, aby se uživili. Někteří prohrají v hospodě na automatech všechno, co mají, děti pak hladoví.

Největší problémy dělají ti nově příchozí. Kradou uhlí ze sklepa, jejich děti rozbíjejí všechno, na co přijdou, neuklízejí. Nemají tady k tomu vztah. Nám se tu od začátku líbilo, byli jsme tu šťastní. Oni už tu zažili jen bídu. Náš dům je pořád udržovaný, stará se o něj Roman Horváth. To je slušný kluk, pomůže mi se vším. Jiné domy jsou ale ošklivé a zničené.

Natočeno 9. 2. 2004 v Ostravě.